No. 50. 1843.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 25 APRIL.

De STAATSRAAD GOUVERNEUR der Provincie *Noord-Braband*, ontvangen hebbende de missive, en daarnevens gevoegde dispositie van Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 25. dezer n°. 125, 8e afdeeling, waar bij de Minister, in aanmerking genomen, dat volgens art. 29, der wet van den 5. October 1841, (*Staatsblad n°. 40*), houdende instructie voor de Algemeene Rekenkamer, geene vorderingen ten laste van het Rijk, de dienst van 1842 betreffende, meer door de Algemeene Rekenkamer kunnen worden toegestaan, ten ware dezelve *vóór den eersten Augustus aanstaande*, ter harer kennis zijn gebragt, terwijl volgens het 31e artikel van gemelde wet, de begrooting over de dienst van 1842, *met den laatsten December aanstaande*, zal worden gesloten.

Heeft goedgevonden te bepalen:

Dat alle vorderingen ten laste van het Departement van Binnenlandsche Zaken, het dienstjaar 1842 betreffende, welke volgens de wet van 8. November 1815, (*Staatsblad n°. 51*), *vóór den eersten Julij aanstaande*, bij de respective Administratien, Kollegien, Autoriteiten of Ambtenaren, door welke de orders tot het doen van leverancien of anderzins gegeven zijn, moeten zijn ingediend, bij het Departement van Binnenlandsche Zaken zullen behooren te zijn ingekomen, *uiterlijk vóór den tienden Julij aanstaande*, ten einde dezelve zooveel mogelijk nog in die maand te kunnen afdoen, of wel om dezelve te kunnen begrijpen in de algemeene opgave, welke volgens art. 21 der wet van den 5. October 1841, (*Staatsblad n°. 40*), *vóór den eersten Augustus*, bij de Algemeene Rekenkamer moet zijn ingekomen, terwijl het ter verantwoording blijve van hen, welke door eenig verzuim in deze, de belangen van den schuldeischer, mogt benadeelen, die zijne pretentie volgens de wet van 8. November 1815, (*Staatsblad n°. 51*), *vóór den eersten Julij* heeft ingediend.

Geeft van het bovenstaande, onder herinnering aan de ter dezer zake vroeger gedane aanschrijvingen, laatstelijk bij de besluiten van den 29. April en 11. October 1842, (*Provinciaalblad n°. 78 en 173*), bij deze kennis aan de Stedelijke en Plaatselijke Besturen in de Provincie, mitsgaders aan alle de verdere Autoriteiten en Ambtenaren, die daarbij kunnen betrokken zijn, ten einde zich die kennisgeving en herinnering ten nutte te maken, en den termijn tot indiening der pretentien, daar en waar zulks behoort, niet te overschrijden, als voor de nadeelige gevolgen daarvan verantwoordelijk zijnde.

En zal deze in het *Provinciaalblad* worden geinsereerd.

's Hertogenbosch, den 30. Maart 1843.

De Staatsraad Gouverneur voornoemd,
A. J. BORRET.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 22sten April.

In den avond van eergisteren is het huwelijk van de prinses *Clementine*, dochter van koning *Lodewijk Philips*, met den prins *Augustus* van Saksen-Coburg-Gotha, op het kasteel van St. Cloud, in tegenwoordigheid van den Koning en Koningin der Belgen, alsmede van al de in Frankrijk aanwezige leden van het Koninklijk gezin, plegtiglijk gesloten. De kerkelijke inzegening van dit huwelijk heeft door den aartsbisschop van Versailles plaats gehad.

De Prins *August* van Saxen-Coburg, de tegenwoordige echtgenoot van de Prinses *Clementine*, is de neef van den regerenden hertog van Saxen-Coburg Gotha, van den koning der Belgen, van de hertogin van Kent, moeder van de koningin van Engeland, voorts van de groothertogin *Anna Feodorowna*, weduwe van den groothertog *Constantijn*, oudste broeder van den keizer van Rusland. Hij is de broeder van den koning van Portugal, van de hertogin van Nemours, en volle neef van Prins *Albert*, de echtgenoot van koningin *Victoria*. Hij is den 13den junij 1818 geboren, zijn vader, de Prins *Ferdinand*, is 58 jaren oud.

De Koning en de leden der koninklijke familie zijn heden van St. Cloud op het kasteel der Tuilerien teruggekeerd, en zullen er tot na de feesten van Mei verblijven.

— De kamer der pairs houdt zich nog bezig met de discussie van het ontwerp over de recrutering van het leger. In de zitting van gisteren [illegible] *Préval*, als rapporteur der commissie van onderzoek, [illegible] amendement van den hertog van *Fezensac*, strekkende om de militairen, die nog twee jaren diensttijd hebben, de vergunning te verleenen om als remplaçant te dienen, welke vergunning het ontwerp slechts tot het laatste jaar bepaalde. De rapporteur verklaarde zich namens de meerderheid der commissie tegen gezegd amendement. De voorsteller en eenige leden die het voorstel ondersteunden, schenen de bedoeling te hebben om door die wijziging de bepalingen van het remplacement in 't belang van de krijgstucht en de militaire instructie te verlengen; de rapporteur daarentegen deed opmerken dat, daar de werkelijke diensttijd, de tijd dat de troepen onder de wapenen bleven, geheel afhing van staatkundige of finantiele omstandigheden, en zes, vijf of vier jaren kon duren, het 't voegzaamst was om het regt van den soldaat, om als remplaçant te dienen, slechts tot het laatste jaar te bepalen. Door de meerderheid werd dan ook het voorstel, zoowel als een ander eenigzins gewijzigd, van den markies *St. Simon* verworpen.

— De kamer der gedeputeerden heeft gisteren na eene tiendaagsche discussie de wet afgehandeld betrekkelijk de policie van het voerwezen op de groote wegen.

— De commissie belast met het onderzoek van de wet betrekkelijk het pensioen der staatsministers is heden bijeengekomen.

— De markiezin *van Loulé*, zuster van dom *Miguel*, is in deze hoofdstad aangekomen, met oogmerk naar men zegt, om hare beide zonen op een pensionaat te doen.

Ook is alhier aangekomen de nieuwe apostolische nuncius, Mgr. *Fornari*, aartsbisschop van Nicea.

— De tijdingen uit Madrid en Barcelona van den 15den behelzen niets bijzonders.

— Ter beurze van heden (22 April) waren genoteerd: 5 pCt. 121,65; 3 pCt. 82,80; Nap. r. 107,80; Spaansche 31; Rome L. 107½.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 21sten April.

Uit Hannover wordt gemeld, dat de Koning *Ernst August* tegen de helft van Mei zijne reis naar Londen zal ondernemen. Men voegt er bij, dat deze reis van Z. M. eeniglijk particuliere zaken ten doel heeft en niet, gelijk openbare bladen hebben geschreven, om de toestemming der agnaten op de tegenwoordige staatsregeling van het Koningrijk Hannover te verwerven.

— Z. H. de Paus heeft den 3den dezer in het Vatikaan een geheim consistorie gehouden, waarin negen bisschoppen en aartsbisschoppen benoemd en tevens eenige belangrijke kerkelijke aangelegenheden ter gemeenschappelijke behandeling en beslissing aan de vergadering voorgelegd zijn.

Het aantal der vreemdelingen, welke ter bijwoning van de plegtigheden van het Paaschfeest naar Rome kwamen, was, volgens berigt van daar van den 6den dezer, zoo groot, dat dezelve naauwelijks huisvesting konden vinden.

— Naar luid van berigten uit Palermo van 28 Maart, hadden aldaar in de laatste dagen een honderdtal inhechtenisnemingen plaats gehad. Volgens sommigen waren deze het gevolg van de ontdekking eener staatkundige zamenzwering; volgens anderen gold het slechts de opligting eener zeer uitgebreide rooverbende, die met welgezeten burgers dier stad verstandhouding onderhielden.

— Te Kladrau (in Boheme) is, bij een' hevigen Noordoostewind, in den morgen van den 26sten Maart, een hevige brand uitgebroken. Reeds na verloop van twee uren vonden de bewoners der nabijgelegen plaatsen, van 178 huizen en schuren, nog maar 33 onbeschadigd. Verscheidene personen hadden het leven bij dezen brand verloren, en omstreeks twee honderd huisgezinnen bevonden zich zonder dak. De pastorij en het raadhuis zijn geheel verbrand.

— De Augsburger *Allgemeine Zeitung* geeft het volgende berigt van de Turksche grenzen van den 10den April:

» Heden is alhier langs eenen buitengewonen weg het berigt ontvangen, dat de te Konstantinopel verwachte Russische koerier, den 5den dezer met het ultimatum van het hof te St. Petersburg [illegible]

kelijk de Servische aangelegenheid, aldaar aangekomen is. De Russische gezant heeft zich terstond naar den reis-effendi begeven en dat stuk aan denzelven medegedeeld. *Sarim* beloofde de zaak onverwijld aan Zijne Hoogheid den Sultan te zullen voordragen; daar intusschen sir *Stratford Canning* aan den heer *von Butenieff* verklaarde, dat hij, wegens gemis aan daartoe betrekkelijke instructien, niet in staat was zich omtrent dezen stap van Rusland stellig uit te laten, en de heer *de Bourqueney* ook weigerde daaraan deel te nemen, op grond dat Frankrijk bij het Servische vraagstuk te weinig belang had, om zich aan eenigen beslissenden maatregel aan te sluiten; zoo vreesde men te Konstantinopel, dat de Porte den door haar in Servie gevolgden weg niet verlaten zou en de Russische gezant zich alzoo waarschijnlijk spoedig genoodzaakt zou zien, om overeenkomstig de uit St. Petersburg ontvangene bevelen uit de Turksche hoofdstad te vertrekken en zich voorloopig naar Bujukdere te begeven. Daarentegen moeten, volgens de berigten, uitstekende staatslieden van meening zijn, dat de Porte toegeven en zich getroosten zou om terug te komen op hetgeen zij in den laatsten tijd, in strijd met de uitdrukkelijke bepalingen van het organieke statuut voor Servie, en met de door *Mahmud* aan dat gewest verleende privilegien, gedaan heeft.

ENGELAND.

LONDEN, den 22sten April.

Gisteren is alhier in 70jarigen ouderdom overleden Z. K. H. de hertog *van Sussex*. Hij wordt algemeen betreurd, want hij was buitengewoon bij het volk gezien; men mag wel zeggen, dat hij van al de zonen van *George III*, na den hertog *van York*, het meest populair was, en een dergenen die de meest grondige kennis bezat. Gedurende meer dan 40 jaren was hij de verlichte beschermer en voorstander van alle installingen, ten behoeve der menschheid en tot voortplanting van beschaving. Hij had eerst te Göttingen, daarna te Rome gelegenheid tot uitbreiding van zijne kundigheden, en heeft veel gedaan voor den bloei der wetenschappen en de kunsten hier te lande. Hij was de partij der Whigs toegedaan, en grootmeester van de orde der vrijmetselaren. De hertog huwde in 1793 te Rome met lady *Augusta Murray*, bij wie hij verscheidene kinderen had; deze verbindtenis werd echter door een geestelijk geregtshof hier te lande van onwaarde verklaard, waartegen de hertog protesteerde; lady *Augusta* is in 1830 overleden. De hertog *van Sussex* behoorde tot de vrienden van *Fox* en *Sheridan*, en had bij de tegenwoordige koningin, vooral onder het ministerie *Melbourne*, veel invloed. — Bij gelegenheid van den dood des hertogs, zijn de dagbladen van rouwranden voorzien.

— Er zijn nadere tijdingen wegens de gebeurtenissen op Hayti. De president *Boyer* had met een gevolg van 32 personen, aan boord van een Engelsch schip de wijk genomen, en is den 19den Maart reeds op Jamaïka aangekomen. Het is inzonderheid de senateur *Dumeille*, wiens tegenstand tot de volksbeweging had aanleiding gegeven, en omstreeks 6000 man om zich vereenigd had, ten einde wraak te nemen over *Boyer's* geweldenarijen, daar deze menigwerf *Dumeille* met de bajonet uit de vergadering van den senaat had doen wegpen. Een bewijs echter, dat hij door geene persoonlijke drijfveren was geleid, is, dat die senateur bij den heer *Beaugillard*, sinds lang als den opvolger van den ouder *Boyer* aangeduid, er op aangedrongen, het voorzitterschap te aanvaarden. Deze had dit nog in beraad gehouden.

Volgens het door de stoomboot *Medway* aangebragt berigt zou de president *Boyer* afstand van de regering hebben gedaan tegen een jaargeld van 900,000 dollars. Men hoopte dat de rust op Haiti nu spoedig hersteld zou zijn; aangaande de nieuwe administratie was nog niets bekend.

— Men heeft berigten uit Britsch-Indie tot den 5den Maart, en dus eenige dagen verder loopende dan de jongst ontvangene. Zij zijn aangebragt door den Britschen majoor *Frazer*, die kostbare geschenken van den koning van Lahore aan de koningin *Victoria* overbrengt. Die geschenken worden op eene waarde van anderhalve ton gouds geschat. Volgens de bij deze gelegenheid ontvangen tijdingen, vermogten in Afghanistan *Akhbar-Khan*, die bij de oorlogsgebeurtenissen aldaar de voornaamste bestrijder der Engelschen is geweest, en de leden van zijn geslacht thans alles. Zij bereiden zich voor tot eenen krijgstogt tegen het aangrenzend rijk van Lahore; iets hetwelk voor de Britten zeer onaangenaam zou zijn, daar zij hunnen bondgenoot, den Koning van Lahore, te hulp zouden moeten komen.

— Gisteren stonden de 3 pCt. 96⅝; Nederl. 2½ pCt. 56⅛; 5 pCt. 100½; Mexico 5 pCt. 30; Portugal 41; Spanje 22⅝; Brazilie 76; Columbia 25.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 25sten April.

Bij Zijner Majesteit besluit van den 19den April jl., n°. 37, zijn benoemd tot poldermeester in den binnen- buitendijkschen en overdiepschen polder onder Waspik en Raamsdonk (Noord-braband), *J. G. Kamp*, als zoodanig afgetreden;

— Bij Zijner Majesteit besluit van den 27sten Februarij 1843, n°. 62, is eene speciale commissie ingesteld tot onderzoek van het ontwerp der werken voor de inundatie der Geldersche Vallei en de herstelling van de verlatene linie van defensie van de Grebbe; tot leden van welke commissie benoemd zijn de heeren

jhr. mr. *H. M. A. J. van Asch van Wijck*, staatsraad, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal;

de kolonel *J. C. van de Polder*, directeur der eerste fortificatie-directie;

de inspecteur van den waterstaat *A. Goekoop*, en

Lagerweij burgemeester van Woudenberg.

— Door Zijne Majesteit zijn, bij besluit van den 15den April 1843, n°. 46, tot officieren van gezondheid der 3de klasse voor de geneeskundige dienst der landmagt benoemd, de heeren: *A. M. Kotteg* en *F. W. F. Scholl*.

Bij besluit van dezelfde dagteekening n°. 47, is aan den gepensioneerden 1sten luitenant *R. Boeck*, vergunning verleend tot het voortdurend dragen der activiteits-uniform van het wapen waartoe hij het laatst heeft behoort.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is sedert eenige dagen vergaderd.

— Men verneemt, dat de hervatting van de zittingen der tweede kamer van de Staten-Generaal bepaald is tegen Donderdag, den 4den Mei aanstaande, des namiddags ten twee ure.

— Bij het onderzoek van de onderscheidene onderdeelen der begrooting heeft de tweede kamer van de Staten-Generaal nog verschillende aanmerkingen gemaakt en inlichtingen gevraagd.

Men oordeelde, dat, terwijl aan de directeurs-generaal van een departement van algemeen bestuur, aan den president van den Hoogen Raad, wier betrekkingen vooral van geen minder belang en rang worden geacht, en meerdere opoffering van tijd zullen vorderen, in den regel niet meer dan ƒ 8000 is toegekend, er geene voldoende redenen konden zijn, om het traktement van den vice-president van den Raad van State op ƒ 12,000, en alzoo gelijk te stellen met dat van eenen minister in werkelijke dienst.

Bij gelegenheid van de behandeling der afdeeling van het kabinet des Konings, is de aanmerking gemaakt, dat sommige besluiten des Konings alleen door den directeur van het kabinet onderteekend zijn. Voor zoo verre die onderteekening zou moeten strekken in plaats van het *contreseing*, bedoeld bij art. 76 der Grondwet, beschouwt men dezelve als onvoldoende, aangezien de directeur, geen hoofd van een departement zijnde, buiten de verantwoordelijkheid als zoodanig is, en ook niet de vereischten behoeft te bezitten, bij de Grondwet in de hoofden der departementen van algemeen bestuur gevorderd.

Men heeft verlangd, dat de uitgaven voor den Hoogen Raad van Adel op de begrooting wierden gebragt.

Vele leden hebben aangedrongen op de wenschelijkheid, dat de regering er zich vooral op toelegge, om jongelingen van goeden aanleg voor het vak der diplomatie op te leiden, ten einde zij, bij het openvallen van diplomatische betrekkingen, met het doen eener goede keuze niet verlegen behoeven te zijn. Men wenschte tevens, dat voor de gewigtige zendingen meer bijzonder op de achtbaarheid en den goeden naam des persoons zou worden gelet, ten einde de betrekkingen met de vreemde Mogendheden bij het tegendeel niet zouden lijden.

Men vond zwarigheid in het toestaan der bijdragen wegens Limburg in de Duitsche Bondskas, en meende dat de Nederlandsche Staat daartoe niet gehouden is. Algemeen wenschte men deswege nadere inlichtingen te bekomen.

Men vroeg ook inlichtingen, wegens de kosten op het departement van justitie. "De inrigting van het regtswezen" zegt het verslag, "wordt door velen geacht op eenen te kostbaren voet geschoeid en voor aanmerkelijke vereenvoudiging vatbaar te zijn. Hiertoe zal men echter gebruik dienen te maken van de vrijheid, welke de Grondwet laat, om het personeel der regterlijke magt te verminderen, hetzij door ineensmelting van verschillende hoven, hetzij door zamenvoeging van de arrondissements-regtbanken in de hoofdplaatsen met de hoven; terwijl eene vermindering van de bezoldigingen der regterlijke ambtenaren, waarvoor dezelve allezins vatbaar zijn, daartoe insgelijks in aanmerking zou behooren te komen."

Sommige leden hebben gevraagd, of het niet wenschelijk is te achten, dat de regeling der schadeloosstelling van ambtenaren van het openbaar ministerie bij de lantongeregten niet langer worde vertraagd?

Vele leden hebben de kosten voor het onderhoud der gevangenen voor vermindering vatbaar gekeurd, vooral met het oog op de verplegingskosten in de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid.

Men herinnerde bij het Departement van binnenlandsche zaken aan de algemeene aanmerking en aan het gebrek aan licht opzigtelijk de menigvuldige afzonderlijke fondsen, onder het beheer van het departement behoorende.

Men vroeg, even als voor de andere departementen, voor dat van binnenlandsche zaken eene gespecificeerde opgave.

Vele leden meenden, dat de inrigting der opperhoutvesterij te

ontbaar is, en dat de administratie zeer gevoegelijk naar de provinciale besturen overgebragt zou kunnen worden, met behoud van een opperhoutvester, zoo lang de wet van 1814 bestaat.

Vrij algemeen heeft men aangemerkt, dat de kosten voor het bestuur der provincien bijzonder hoog zijn.

Sommige leden hebben weder aangedrongen op de noodzakelijkheid der opheffing van eene of meerdere onzer akademien, of althans om de kosten gedeeltelijk plaatselijk te laten dragen.

Men heeft inlichtingen gevraagd nopens de wijs van oprigting en de al of niet doelmatigheid van de nieuwe akademie-inrigting te Delft.

De vermindering van het subsidie voor het Koninklijk instituut is met genoegen vernomen. Sommige leden meenden, dat de Regering nog verder moest gaan.

Nopens de hoofdstukken voor Marine en oorlog worden verscheiden inlichtingen gevraagd, als nopens het getal en het charter der schepen, enz.; voorts heeft men vermindering van de kosten van administratie en directie der marine verlangd, ten einde te geraken tot de versterking van onze active zeemagt, en, wat het hoofdstuk van oorlog aangaat, heeft men eene som van bijkans dertien millioen voor de behoeften van dit departement in tijd van vrede als veel te hoog aangemerkt en als verre te boven gaande het finantieel vermogen van het Rijk. De meerderheid heeft derhalve stellig verklaard, dat, ten ware dit hoofdstuk aanzienlijke vermindering mogt ondergaan, zij daaraan hare goedkeurende stem zou moeten weigeren.

Wat het departement van finantien betreft, verlangt men, onder anderen, dat de verkoop van domeinen zoo veel mogelijk bespoedigd worde, daar deze gronden in handen van particulieren doorgaans veel meer winstgevend worden.

Algemeen is men van gevoelen, dat, nu de Belgische zaak is beeindigd, thans het tijdstip gekomen is, « om de zoo omslagtige, geheel ondoelmatige en geen genoegzame waarborgen opleverende administratie der publieke schatkist op te heffen. » Men verlangt te vernemen, hoe verre men reeds gevorderd is met de overweging van de toekomstige inrigting van dit beheer.

Het onderzoek nopens de schuld is hier aangehouden, omdat destijds de voordragt nopens de conversie nog niet was geschied.

De centrale afdeeling besluit hare uitvoerige mededeelingen omtrent de bedenkingen der afdeelingen, met den wensch, dat de Regering die bedenkingen op eene voldoende wijs zal willen oplossen, en vooral dat zij, ter voldoening aan het sterk uitgedrukt verlangen van de groote meerderheid, naar meerdere bezuiniging en vereenvoudiging, in de onderhavige begrooting zoodanige wijzigingen zal brengen, als dezelve vatbaar zullen maken, om door de tweede kamer te worden goedgekeurd.

— HH. MM. de Koning en Koningin, benevens andere leden van het Koninklijke gezin, zullen aanstaanden Dingsdag morgen uit de residentie naar Amsterdam vertrekken, en, naar men verzekert, omstreeks eene week in de hoofdstad doorbrengen. Woensdag avond zal het Koninklijk gezin eene buitengewone voorstelling in den stads Schouwburg en Donderdag avond eene voorstelling in den Italiaanschen Schouwburg met Hoogstdeszelfs tegenwoordigheid vereeren.

— Ter beurze van Amsterdam was zaturdag algemeen het gerucht in omloop, dat in plaats van den heer *H. C. van der Hoeven*, staatsraad in buitengewone dienst, tot president der Nederlandsche Handelmaatschappij benoemd was de heer *F. van der Oudermeulen*, wethouder der stad Amsterdam.

— Uit Amsterdam schrijft men van gisteren:

» De meer openlijke aankondiging van de Openbare Vergadering door de Derde Klasse van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten, heeft thans plaats. Zij zal gehouden worden op eerstkomende Donderdag den 27sten April des voormiddags ten half twaalf ure, op de groote Zaal van de Huizinge des Instituuts (*Trippenhuis*), op den Kloveniersburgwal alhier. Tot derzelver bijwoning worden uitgenoodigd *allen*, die in de beoefening van Wetenschap, Letteren en Schoone Kunsten belang stellen.

» Wij voegen daarbij, dat die Vergadering zal worden bestuurd door den tegenwoordigen Voorzitter der klasse, den Heer Mr. *J. Kinker*, en het verslag der werkzaamheden, als ook van hare lotgevallen, door den vasten Secretaris, den Heer Mr. *C. A. den Tex*, zal worden voorgedragen.

» Dat verslag opent het uitzigt van zeer belangrijk te zullen zijn. Het kan immers niemand onverschillig wezen, op eene eervolle wijze te hooren vermelden den beroemden *A. L. H. Heeren* en inzonderheid den voor eenige dagen overleden Staatsman *Falck*, die aan de klasse als lid verbonden was, aan wiens stoffelijk deel elders de eerbiedigste onderscheiding ten deele viel, doch wiens nagedachtenis hier te lande, zoo verre wij weten, nog geene openlijke vereering werd [illegible].

» Wij stellen ons voor, zoo hiervan als van den inhoud der Redevoering van [illegible] *Rooijaards*, in der tijd aan onze lezers uitvoerige mededeeling te doen.

» Op Maandag den 1sten Mei, ten twaalf ure des middags zal door den Hooggeleerden Heer *P. J. Veth* in de groote gehoorzaal, van het Athenaeum alhier, deszelfs oratie, ter gelegenheid zijner benoeming tot Hoogleeraar in de Oostersche talen, Hebreeuwsche Oudheden, Bijbelsche Uitlegkunde en bespiegelende Wijsbegeerte, aan de Doorluchte School alhier, gehouden worden.

— Uit Maastricht schrijft men van den 22sten April:

» Nadat gedurende eenige dagen, eene buitengewone warme weersgesteldheid alhier geheerscht had, barstte omstreeks middernacht, van den 20sten op den 21sten dezer, een allerhevigst onweder uit, hetwelk in onze stad echter geene schade aanrigtte. Doch, naar men ons berigt, is de bliksem geslagen in den kerktoren der gemeente Esloe, ten gevolge waarvan deze gedeeltelijk ingestort is, waardoor de pastorij veel geleden heeft.

» Ook zijn alstoen, in de Belgische gemeente Oud-Hoesselt, ten gevolge van het onweder, het huis en de stallingen, toebehoorende aan den koster *Noben*, afgebrand.”

Ook te Luik heeft een allerhevigst onweder gewoed. Men herinnert zich in lang niet zulk een aanhoudend licht gezien en zulke vreesselijke donderslagen gehoord te hebben; men heeft gelukkig van geene onheilen vernomen; doch het water kwam met stroomen neder, hetgeen aan de vruchtboomen veel schade heeft gedaan.

In de *Utrechts. Cour.* las men voor eenige dagen het volgende artikel:

Onder de vele reusachtige ondernemingen, welke van tijd tot tijd in Engeland zijn tot stand gebragt, bekleedt voorzeker de nu onlangs voltooide *Tunnel* of onderaardsche weg onder de rivier de *Theems*, zoo wel wegens deszelfs grootschheid als nuttigheid, voorzeker almede eene zeer aanzienlijke plaats. De behoefte, die er bestond om aan gene zijde der *Londen brug* (1) eene gemeenschap tusschen de beide oevers van de *Theems* te verkrijgen, heeft tot de planvorming van dezen onderaardschen weg de aanleiding gegeven, daar het bouwen eener brug op dit punt onmogelijk was geworden door de verbazende menigte van groote schepen, die onophoudelijk dezen stroom, in dit gedeelte van zijn loop, opvaren. In 1809 had men reeds werkelijk met het graven een aanvang gemaakt. Men was reeds 930 voeten vooruit, onder de *Theems* voortgewerkt, toen loopzand den gemaakten weg begon te vullen. Men kwam deze zwarigheid te boven, en werkte nog voort tot op eene lengte van 1011 voeten, tot binnen 130 voeten afstands van den tegenover liggenden oever, toen de werking van loopzand op nieuw in weinige minuten de loopgraaf opvulde, en van de verdere uitvoering deed afzien. Zestien jaren moesten er verloopen, alvorens dit werk op nieuw werd opgevat, en wel onder de leiding van den heer *Brunel*, een gewezen Fransch zee-officier, die sedert het begin der Fransche revolutie, in Engeland gevestigd, zich door zijn veel omvattend genie en schranderheid in werktuigkundige uitvindingen, eenen grooten naam en algemeen vertrouwen verworven had. Men berekende toen de kosten op circa 2 millioen Ned. gulden, doch zoude, volgens opgave, door de vele tegenspoeden, thans de eindelijke voltooijing op 7½ millioen Ned. gulden te staan gekomen zijn. Algemeen wordt het er voor gehouden, als of de verdienstelijke heer *Brunel* niet alleen de uitvoerder, maar ook de *eerste uitvinder* van dit wonderwerk geweest is; dit is echter zoo niet. Het *oorspronkelijk* ontwerp van dezen doorgang is niet van den heer *Brunel*, maar behoort aan een *Nederlander*. Engelsche ingenieurs van den eersten rang en beroemde natuurkundigen hebben wijlen onzen onvergetelijken Utrechtschen hoogleeraar *G. Moll* verzekerd, dat de eer der *eerste* uitvinding aan onzen vernuftigen, doch overleden landgenoot *George Eckhardt* toebehoort, die reeds voor vele jaren dit plan had gevormd, hoofdzakelijk met oogmerk, om den aanvoer van steenkolen te bespoedigen (2). De heer *F. F. Eckhardt*, broeder van den uitvinder, heeft alle de bijzonderheden daarvan aan onzen hoogleeraar *Moll* bevestigd, en Zijn Hoog Gel. zelfs beloofd de oorspronkelijke teekeningen en ontwerpen, zoo zij nog te vinden waren, te zullen ter hand stellen, met oogmerk, om die publiek te maken en daardoor de regtmatige aanspraak van onzen landgenoot *George Eckhardt* op de eer der uitvinding te doen gelden. Of nu deze teekeningen werkelijk den hoogleeraar *Moll* zijn ter hand gesteld, schijnt te moeten worden betwijfeld, daar, ten minste zoo verre mij bekend is, geene nadere openbaarmaking dienaangaande door den Hoogleeraar *Moll* heeft plaats gehad, waarom ik in bedenking geve, of het niet te wenschen zoude zijn, dat hier-

---

(1) Men heeft berekend, dat de *dagelijksche passage* over de *London-brug*, gemiddeld genomen, bestaat in 89,640 voetgangers, 769 vrachtwagens 2924 karren, 1240 koetsen, 485 chaisen, enz. en 764 losse paarden. De ondernemers van den *Tunnel* hebben hieruit afgeleid, dat wanneer slechts een klein gedeelte van voetgangers, rijtuigen, enz., die de *Londen-brug* passeren, bij verkiezing van den onderaardschen gang gebruik maken, de opbrengst der *Tunnel-tollen* een ruimen interest moet opleveren.

(2) Zijne schranderheid vond in anno 1772 een hellend scheprad voor watermolens uit, dat door zijn broeder, bij eene veertienjarige ondervinding, van tijd tot tijd verbeterd is. Deze schepraden zijn minder zwaar en minder kostbaar dan de oude, en kunnen met eenen slappen wind werken, als deze moeten stilstaan. Met eenen sterken wind malen de watermolens, met schepraden van *Eckhardt* voorzien, van 700 tot 800 tonnen waters van 3½ voet iedere ton, in eene minuut op en uit, en kunnen zulk eene massa van water tot eene aanmerkelijke hoogte opvoeren.

omtrent door hen, die daartoe in de gelegenheid zijn, nadere nasporingen wierden gedaan, en zoo mogelijk daaraan publiciteit wierd gegeven, tot handhaving der eer van eenen man, die het vaderland en der wetenschappen tot roem heeft verstrekt, en van wien gezegd kan worden, dat niet de heer *Brunel*, maar wel onze verdienstelijke Nederlander *George Eckhardt, de eerste uitvinder of ontwerper van den Tunnel of onderaardschen weg onder het bed van de rivier de Theems geweest is.*

Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden gelігt de navolgende door Z. M. verleende octrooijen:

een octrooi in dato 30 Junij 1841, voor den tijd van tien jaren verleend aan *W. Nicholson*, woonachtig te Manchester, domicilium verkozen hebbende bij mr. *J. W. Gefken*, advocaat te 's Gravenhage, op de invoering van zekere verbeteringen in het werktuigelijke ter vervaardiging van kammen bij het weven gebezigd wordende;

een octrooi in dato 22 September 1841, voor den tijd van tien jaren verleend aan mr. *G. Buijs*, te Amsterdam, op de uitvinding om door een en denzelfden toestel kook-fornuizen te stooken, brakwater te distilleren te aëreren, en groote ruimten te verwarmen, Amsterdam en andere steden goedkooper, gezond en zuiver drinkbaar water te verschaffen, en te gelijk daardoor verwarmde localen tot nachtverblijf en voeding gedurende den winter, der armen te kunnen aanbieden, en dit ook voor gestichten en particuliere woningen toepasselijk te maken;

een octrooi in dato 16 November 1842, voor den tijd van vijf jaren verleend aan *Smits Gardner & Comp*, te New-York, domicilium gekozen hebbende bij *E. van den Berghe*, te 's Gravenhage, op de invoering van eene nieuwe wijze om loodwit te maken;

een octrooi in dato 23 December 1842, voor den tijd van vijftien jaren van den 6den September 1842 af, verleend aan *C. Bonnet*, woonachtig te Parijs, domicilium verkozen hebbende bij *C. Verhaaff* te 's Gravenhage, op de invoering van eene nieuwe kleur van verwstof, genaamd Brai Chauffard, welke de eigenschap heeft om katoen en andere stoffen, gelijk ook hout, waterdigt te maken;

een octrooi in dato 20 Februarij 1843, voor den tijd van vijftien jaren van den 6den September 1842 af, verleend aan denzelfden, op de invoering van verbeteringen, aan voormelde kleur en verwstof aangebragt;

een octrooi in dato 25 Januarij 1843, voor den tijd van tien jaren gerekend van den 14den Februarij af, verleend aan *H. Croslay*, woonachtig te Londen, domicilium verkozen hebbende bij *A. S. Preston*, te Rotterdam, op de invoering van nadere verbeteringen aangebragt aan de verbeterde zamenstelling van stoommachines en werktuigen, ook aanwendbaar tot andere doeleinden dan die van beweging, voor welke zamenstelling aan hem den 14den Februarij en 23 Junij 1842, octrooijen zijn verleend voor den tijd van tien jaren;

een octrooi in dato 11 Maart 1843, voor den tijd van tien jaren verleend aan *M. Poole*, woonachtig te Londen, domicilium verkozen hebbende als voren, op de invoering van verbeteringen in het kammen en trekken van wol en zekere soorten van haar;

een octrooi in dato 12 April 1843, voor den tijd van tien jaren verleend aan *L. A. Ritterbandt*, woonachtig te Londen, domicilium verkozen hebbende bij *Scheurleer en Zonen*, te 's Gravenhage, op de invoering van uitvindingen en verbeteringen, aangebragt aan draagbare vuurwapenen en aan het amorceren van dezelve.

GEMENGDE BERIGTEN.

In een der belgische bladen leest men het volgende:

„Een duel van een nieuw soort heeft in den Amerikaanschen staat *Missouri* plaats gehad. Twee directeurs van twee tegen elkander concurerende kompagnieschappen van ijzeren spoorwegen in dat land, onderling verschil gekregen hebbende over de kracht hunner stoommachines, zeide de een tegen den ander, dat het mecaniek van diens machines niets waard was. De hierover beleedigde deed het voorstel, om zijn stoom-machine tegen dat zijner tegenpartij op een spoorweg te doen aanrijden, als wanneer door de gevolgen van den schok zou uitgemaakt worden wiens werktuig het deugdelijkst was. Daar de beide partijen vaders van familien waren, trachteden sommigen het gouvernement te doen tusschen beide komen, om een onvermijdelijk ongeluk te verhoeden, maar het bestuur, ongetwijfeld nog wat woest van aard, in plaats van zich tegen de zaak te verzetten, vond het denkbeeld voortreffelijk, en vergunde dat dezelve voortgang had.

Den 15den Maart bestegen beide personen alleen hunne wederzijdsche stoom-machines, weigerende verscheidene ingenieurs en mechanisten, die mede van de partij wilden zijn, op den wagen toe te laten; de stoom werd tot de hoogste kracht opgevoerd; zij gingen van twee verschillende punten af, op een afstand van twee engelsche mijlen van elkander gelegen, terwijl eene aanzienlijke menigte nieuwsgierigen, door het gerucht van dit zonderling duel uitgelokt, langs den weg stond. Weldra bonsden de beide locomotieven, waarop de twee mededingers stonden, tegen elkander aan! . . . . . De eene machine ging over de andere heen, en hiermede is genoeg gezegd. Men vond het hoofd en een der beenen van een der mededingers, den heer *Williamson*, weder; al het overige van zijn ligchaam en de locomotieve waren totaal verbrijzeld geworden! De overwinnaar was er heelhuids afgekomen.

Het bovenbedoeld blad zegt dit berigt van een geloofwaardig persoon te hebben, doch durft nogtans voor de waarheid niet geheel instaan.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag waren genoteerd: Ned. 2½ pCt. 56 elf zest; 5 pCt. 101 drie achtste; Kansbill. 26¾; Amort.-Sijndik. 97 een zest.; 3½ pCt. 82⅞; Dom. Losr. 100½; Handelm. 136; O. I. 100 een zest.; Spoorweg op Haarlem 65; op Rott. 63; Haarlemmerm. 106½; Rusland 107¼; Inschr. in Assign. 6 pCt. 70 zeven zest.; Certif. van dito 72⅛; Spanje 19 een zest.; Coupon 27¾; Port. 2½ pCt. te L. 42 zeven zest.; Oostenr. Met. 108¾; Amerika 6 pCt. 40; 5 pCt. 43¾; Braz. 79¼; Columb. 18⅞; Mexiko 31; Louisiana 48½; Philad. bij Hope 95¾; bij Rothschild 6 pCt. 97; Bankact. 5.

*** GETROUWD:

J. J. L. VON FREYDAG DRABBE,

EN

A. C. DE HAAN.

*** Den 21. April 1843 is te *Amersfoort* voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, Vrouwe M. PELS RIJCKEN, geboren VAN HAMEL.

*** Heden overleed alhier, na eene kortstondige ziekte, mijn hartelijk geliefde oudste Zoon, de Wel-Edel-Gestrenge Heer en Mr. CONSTANTINUS CLAUDIUS PETRUS VAN GILS, Advocaat, in den jeugdigen ouderdom van ruim 24 jaren.

BREDA, 21. April 1843.

Mr. F. VAN GILS.

Eenige Kennisgeving.

DOMEIN-GOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN.*

RENTAMBT *BREDA.*

PUBLIEKE VERKOOPING VAN

EIKEN BOOMPJES OF DUNSEL,

SNOEITAKKEN,

gesneden liggend ELZEN- en BERKEN-PLANTSOEN,

Brandhout en Mutzaard.

De RENTMEESTER der Domein-Goederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Breda*, zal, als daartoe geautoriseerd, ten overstaan van den Notaris Mr. F. R. VAN NAERSSEN, residerende te *Breda*, op Woensdag den 26. April 1843, ten Huize en Herberge van de Weduwe WARMENBOL, buiten *'s Princenhage*,

PUBLIEK VERKOOPEN:

In het Liesbosch.

28 Kavelen EIKEN BOOMPJES of DUNSEL.
25 dito SNOEITAKKEN.
4 dito Gesneden liggend ELZEN- en BERKEN-PLANTSOEN.
2 dito BRANDHOUT en MUTZAARD; — en
1 dito SNOEITAKKEN, aan den Steenweg bij JAN VAN GILS en de Weduwe WARMENBOL.

In het Ulvenhoutsche Bosch.

1 Kavel SNOEITAKKEN, in de Perken *den Donk*, *Eiken Perk* en *Koeweide*.

De Kondition van Verkoop liggen ter lezing bij den Rentmeester te *Breda*, en Plantaadjemeester te *Ginneken*, terwijl nadere aanwijzingen en gedrukte Notitiën van de omschrijving en ligging der onderscheidene Kavelen, te bekomen zijn bij de Boschwachters en Voorwerkers in de respectieve Bosschen.

De Rentmeester voornoemd,

M. SMITS.

VERPACHTING VAN RUIM 100 BUNDERS EXTRA BESTE

HOOI- EN WEILANDEN.

Op Woensdag den 10. Mei 1843, des voormiddags elf ure, zal, op het Polderhuis, gelegen onder *Almkerk*, ten overstaan van den Notaris D. MIDDELKOOP, residerende te *Dussen*, in perceelen worden Verpacht:

De extra schoone HOOI- en WEILANDEN, van den hoog omkaden Polder den *Bruinenhoekschen Polder* of *Hooge Polder*, gelegen bij *Kijfhoek*.

Informatie te verkrijgen ten Kantore van den Rentmeester C. G. 'T HOOFT, te *Dordrecht*, alsmede bij den Opziener J. VAN BREUGEL, die daags voor en op den morgen van de Verpachting aanwijzing zal doen.

ZIET HET VOORZ.

Te BREDA bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.